

AUSZTRÁLIA „VÖRÖS SZÍVE”

Az Uluru környékén gyakori a dingó

A fenyőtobozra emlékeztető zsindelyes gyíkot a helybeliek „álmos gyíknak” hívják

ez a vörös föld itt alattunk, ez túl nagy, efelett nem lehet csak úgy elsuhanni...

A szikla neve

A táj, mondhatni, egyhangú, de ugyanakkor felfoghatatlan méreteiben, ürességében fenséges is. A gyér növényzet szürkészöldje elvész a vörös és barna sokféle árnyalata között; olyan az egész, mint egy óriási kerámiatál, egy-két karcolás jelzi csak rajta az utakat. Jó néhány utas el is unja hamar, inkább ismét elbóbiskol, vagy a már ezer-szer átlapozott képeslapba, újságba temetkeznek. Nem is sejtik, milyen csodavilág felett repülnek, hogy mi mindent rejt ez az „egyhangú”, vörös táj. Pedig egyhangúságról természetesen szó sem lehet, hiszen Ausztrália legnagyobb nemzeti parkja, a 132566 hektárnyi Uluru–Kata Tjuta Nemzeti Park felett járunk. Ausztrália vörös szívét magunk alatt; igaz, vagy tíz km magasból, ahol a modern, XXI. századbeli technológia tökéletesen elválaszt bennünket a valóságtól. Alattunk emelkedik az Uluru – régi nevén Ayer’s Rock –, a Föld legnagyobb monolitja, azaz egy darabból álló kötömbje. A 340 méter magas és 9,4 km területű homokkő még így, a magasból is érdekes látvány, de közvetlen közelből döbbenetes, felejthetetlen élményt nyújt. Az angol felfedező, William Cristie Gosse volt az első fehér ember, aki 1873-ban először járta be ezt a vidéket. Dél-Ausztrália állam akkori miniszterelnöke, Sir Henry Ayers-ről nevezte el a hatalmas vörös sziklát. Majd egy évszázadnak kellett eltelnie, mire a szikla igazi, őslakosok által adott neve – Uluru – gyökeret vert a köztudatban.

Két évvel Gosse előtt egy másik angol is járt már erre felé: Ernest Giles. A sors úgy hozta, hogy nem ő fedezhette fel az Ulurut. Helyette azonban alig egynapi járó-

Z sugarodik a világ. Az egykor szinte végtelennek tűnő repülőút Európából Ausztráliába már „csak” 20–21 órásnyira fogyott. A Mt. Everest csúcsánál két km-rel magasabban száguldó gép alatt úgy suhan el a Föld, hogy szinte alig van időnk felismerni a Káspi-tengert, Észak-India hegyvidékét, majd Thaiföldet és a Maláj-félszigetet. Igaz, a legtöbb járat Dél-

kelet-Ázsiát már sötétben éri el, s az éjfél egyórás megálló a szingapúri tranzitban inkább kínzás, semmint kellemes útiélmény az álmos utas számára. Szingapúr után aztán koromsötétben folytatódik az út; a légi-kisasszonyok letompítják a világítást, a legtöbb utas megkísérli az alvást, s ki-ki igyekszik elvackolni magát a szűk és immáron ugyancsak kényelmetlen ülésben.

Aztán pár órán belül világosodik, s már hozzák is a reggelit. A rózsaszínű pirkadat szinte percekig tart csak, s máris kristálytiszt, ragyogóan kék égben repülünk. Alattunk már Ausztrália látható. Ekkor döbbenünk rá, hogy milyen nagy is ez a földrész. Európán, Ázsián átrepülve mindig más és más tájat láttunk, s ha nem figyeltünk, máris „kihagytunk” egy-két nevezetesebb látnivalót. Most azonban látszólag változatlan, kopár vidék felett haladunk: a táj szinte megállt alattunk. Nézegetjük az előttünk lévő ülés háttámlájába beépített kis monitoron: milyen sebességgel is repülünk? Talán a pilóták is reggeliznek, azért lassultunk le? De nem: minden a szokásos, továbbra is óránként ezer kilométer feletti sebességgel száguldunk. Csak

Az „Ördög Golyóit” kemény gránitból faragta a természet. Szerencsére e helyet kevesen látogatják, így megmaradhatott olyanakká, amilyen lehetett az ember megjelenése előtt

Az Uluru kisebb-nagyobb hasadécai, szurdokai egytől egyig nagy jelentőséggel bírnak a bennszülöttek hitvilágában

földdel odébb nem egy, hanem 36 monolitot talált. A vörös sziklák mintegy 25 négyzetkilométeres területet foglalnak el, s a legmagasabb közülük 546 méter magas. A kor felfedezőire jellemzően névadáskor ő sem vette figyelembe az őslakosok hagyományait. A bennszülöttek Kata Tjuta-nak, „Sok Fej”-nek nevezték az óriási fejekre emlékeztető köveket, Giles azonban a német botanikus, Ferdinand von Müller kérésére a württembergi főhercegnő neve után Olgákra keresztelte őket. Ennél furcsább, oda nem illő nevet nem is választhatott volna. Giles egyébként soha sem jutott el az Uluruhoz: nem tudott átkelni a nagy sós tavon, mely elválasztotta tőle.

Egyesek szerint Kata Tjuta szikláit talán még szebbek, mint az Uluru – de hát ez ízlés és felfogás kérdése. Kétségtelen, hogy a fantasztikus sziklaformák s a hely komor szépségű, ünnepélyes jellege életre szóló élményt nyújt a természeti szépségek iránt

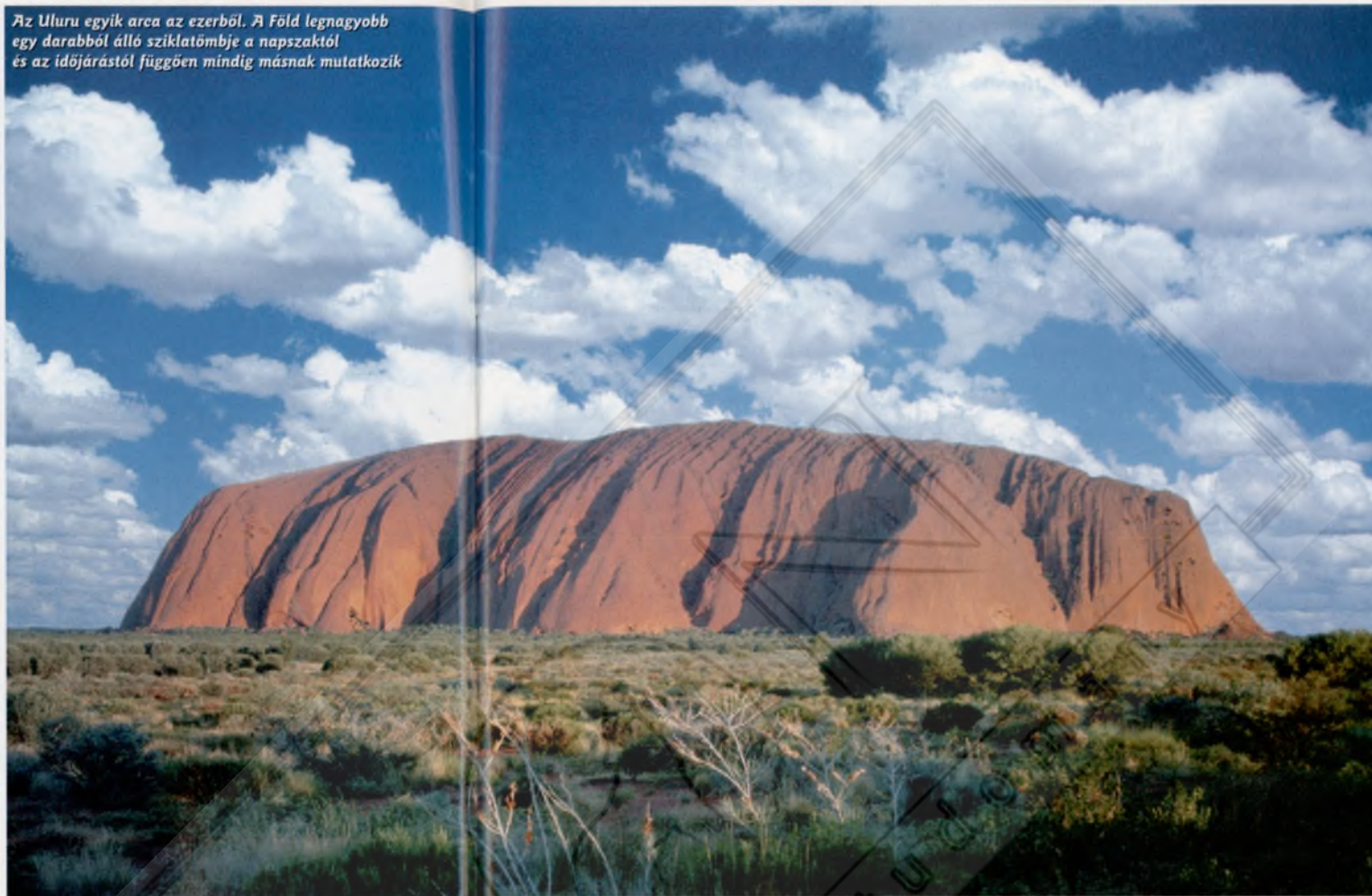
Hogy Uluru mit is jelent, azt tulajdonképpen senki sem tudja; állítólag csak egy név, melyet a helybéli Pitjantjatjara és Yankunytjatjara bennszülöttek adtak a szikláknak. Uluru, akárcsak Kata Tjuta, fontos szerepet tölt be a közép-ausztráliai bennszülöttek hitvilágában. A javarészt símára koptatott kőfelület minden egyes barázdájához, repedéséhez, eső- és szélcsiszolta lyukáéhoz és bemélyedéséhez mitológiai események kötődnek. Ezek az események a Dreamtime-ban, azaz Álomidőben játszódtak le, s a sziklán hagyott nyomok az őslakosok szerint természetfeletti lények emberi logikával követhetetlen cselekedeteinek ránk maradt bizonyítékai. Sajnos az Álomidő sok részlete ismeretlen maradt és fog is maradni a kívülrőlők számára, mert ezeket csak a hitvilág titkaiba beavatott öreg bennszülöttek adják szájról szájra.

fogékony ember számára. A sziklák, habár bizonyos napszakokban ugyan olyan vörösnek tűnnek, mint Uluru homokkőve, itt úgynevezett „puding-kőzetből” keletkeztek, mely nem más, mint a gránit, bazalt és kvarc konglomerációja. A táj vad szépsége, az őslakosok és a természet harmóniája rövidesen felkeltette a fehér ausztrálok figyelmét, és a felfedezések után mintegy fél évszázaddal bennszülött-rezervátummá, majd nem sokkal azután nemzeti parkká nyilvánították az egész területet. De még egy fél évszázadnak kellett eltelnie, mire 1995-ben hivatalosan is elismerték ősidőkből származó nevüket, s így lett nyerte végső elnevezését az Uluru–Kata Tjuta Nemzeti Park, mely ma Bioszféra Rezervátum és a Világörökség része.

A tiltott kő bosszút áll

Ausztrália vörös szíve tele van élettel. A sivatag, mely a nemzetközi légiutak szintjéről nézve kopár és kihalt, a valóságban nem is „igazi” sivatag. A talajt, ha nem is dús, de összefüggő növényzet borítja, mely itt, az Uluru környékén 22 emlős-, 150 madár-, valamint nagyjából ugyanennyi hüllő- és kétélűfajnak ad élelmet, otthont. Természetesen nem hiányzik innen az Ausztráliában majdnem mindenütt fellelhető kenguru; ez talán az egyetlen emlős-faj, melyet a felületesen szemlélődő turista megpillanthat. Az ausztrál állatok javarésze – kivételt képeznek természetesen a madarak és jó néhány mezeget kedvelő gyík – éjszakai életmódot folytat, ezért meglehetősen ritkán kerül szem elé. Ez persze nem jelenti azt, hogy a természetbúvár unatkozna itt, hiszen csupa olyan dolgot láthat, amelyet sehol másutt nem találhatna meg.

Az Uluru egyik area az ezerből. A Föld legnagyobb egy darabból álló sziklatömbje a napszaktól és az időjárástól függően mindig másnak mutatkozik

A legtöbb látogató számára az igazi élményt maguk a sziklák jelentik. Az Uluru mint valami alvó óriás tornyosodik a környező síkság fölé, szinte ellenállhatatlan vágyat kelteve a látogatóban, hogy felmászson rá. A bennszülött meggyőződés szerint ez „tabu”, amire számos felirat hívja fel a látogatók figyelmét. A modern ausztrál törvények szerint az Uluru–Kata Tjuta Nemzeti Park 1985 óta a talán még kétszáz lelket sem számláló Pitjantjatjara és Yankunytjatjara, közös névvel illetve az Anangu („az Emberek”) bennszülöttek törzsek tulajdona. Ők viszont a hivatalos birtokbavétel pillanatától fogva, 99 éves lejáratra bérbe adták a területet az Ausztrál Nemzeti Park Bizottságnak. A bérleti szerződés egyik feltétele az volt, hogy a látogatók, ha úgy kívánják, megmászhatják az Ulurut. A pénz nagy úr, így hát az Anangu nép beleegyezett a dologba, és ma nem tiltják, tekintsenek el a sziklamászástól. Ennek ellenére, nagyon sokan (főként japánok) jóformán kizárólag azért zárandokolnak el ide, hogy mondhassák: megmáztuk az Ulurut! Aránylag jó egészségnek örvendő ember számára ez nem jelenthet kiemelkedő sportteljesítményt, mert a tetőre vezető út pontosan van kijelölve, és a kapaszkodást a sziklába erősített lánc teszi biztonságossá. Mindazonáltal több mint

ötvenen veszítették már életüket (javarészt szív- vagy asztmaroham következtében) Uluru-mászás közben...

Az Uluruval kapcsolatban létezik egy másik babona is, amely azonban nem a bennszülött hitvilágból származik: ha valaki emlékül magával visz egy kődarabot onnan, arra minden bizonnyal valami balszerencse leselkedik majd! Elképzelhető, hogy van valami a dologban, mert minden évben számos csomagocska érkezik a világ minden tájáról a Nemzeti Park központjába, melyek kisebb-nagyobb Uluru-darabokat tartalmaznak. Illetéktelen gazdáik inkább visszaküldik őket, semmint hogy továbbra is kihívják maguk ellen a sorsot!

Üzlet a sivatagban

Az Uluru homokkővének vörös színe a Nap állásától, az eget borító (vagy nem borító) felhőzettől és a levegő páratartalmától függően állandóan változik. A Vörös Szikla nem mindig vörös, hanem néha még lila is! Ez a jelenség egyike a park fő látványosságainak. A napkelték és napnyugták különösen felejthetetlenek itt, így hát érthető, hogy ezekben az időszakokban számos látogató gyűlik össze a fényképezésre legalkalmasabb pontokon, hogy megörökítse ezt a szép látványt. Őszintén megvallva, meglehetősen illúzióromboló az egymás mellett parkoló 80-100 gépkocsi, s a

A hagyászsün a legszárazabb vidékeken is megél. Tojásból kikelő kiscsinyeit, akárcsak a többi emlős, tejével szoptatja

legalább kétszer ennyi, fényképezőgéppel, videóval felfegyverkezett csodaváró. De hát nincs más megoldás: ha az ember szép képet akar készíteni az Ulururól, be kell állni a sorba! Egy alkalommal mi (négy magyar Uluru-csodáló) is odaálltunk, hogy lencsevégre kapjuk a színváltozást. Nagyon lassan tért nyugovóra a Nap az este, de azért türelemmel várakoztunk – mintegy kétszázadmagunkkal. Mellettünk két japán fiatal tette ugyanezt, s látszólag nagyon unták a dolgot. Végül is az egyik tört angolással megkérdezte: „Mondja, Uram, tulajdonképpen mire várunk itt?”

A kokaburra a Föld legnagyobb Jégmadara – de jeget itt nem sokat lát. Kacagása a legjellemzőbb ausztrál madárhang

Az Uluru-mászástól eltekintve, a táj és az egész terület élővilága hatásvédelem alatt áll. Egy fűszálat sem szabad itt a látogatóknak leszakítani, sem az állatokat háborgatni vagy bármilyen más módon zavarni a természetes környezetet és lakóit. A bennszülöttek sem képeznek kivételt. Az ausztráliai őshonos emberek amúgy sem szeretik az idegeneket, nem szívesen barátkoznak senkivel, így hát nem esik nehezükre elkülöníteni magukat a látogatóktól. A kíváncsiskodó turistáktól távol, az Uluru háta mögött bújnak meg kis településük. Néhányuk állást vállalt ugyan a Nemzeti Park szolgálatában mint természetvédelmi őr, azaz ranger, vagy jegyszedő a park bejáratánál.

Mert bizony belépőt kell itt mindenkinek fizetnie, mégpedig 16,50 kemény ausztrál dollárt! Gondolom, nem szorul magyarázatra, hogy óriási üzletről van itt szó, elvégre az Uluru Ausztrália egyik legnépszerűbb turisztikai nevezetessége – aki látni akarja, hát az fizessen! A borsos belépési díjat kiizzadó turista viszont vigasztalhatja magát azzal a tudattal, hogy pénze jó helyre megy, jó célt szolgál, mert hozzájárul a Föld egyik legcsodálatosabb pontjának megőrzéséhez.

Dr. Hangay György